

POLITIELE CRIMINALITEITSSTATISTIEKEN

1ste semester 2012

Politie

“Criminaliteitsbarometer”

Politiële Criminaliteitsstatistieken per kwartaal

“Een barometer voor de criminaliteit in België”

1. ALGEMEEN

In het kader van het bevorderen van openbaarheid van bestuur en een cijfermatig onderbouwd, ‘evidence based’ beleid, werd door de minister van Binnenlandse Zaken voor een open en transparante communicatie gekozen betreffende de misdrijven die door de politiediensten in België worden geregistreerd. De Politiële Criminaliteitsstatistieken (PCS) worden per kwartaal gepubliceerd.

Met deze frequentie van publicatie en zonder afbreuk te doen aan de exhaustiviteit, zullen deze cijfergegevens nog meer dan vroeger kunnen functioneren als een graadmeter of een barometer betreffende de in België geregistreerde criminaliteit. De meest recente evoluties betreffende de geregistreerde criminaliteit in België zullen dus kunnen worden gemonitord.

In de praktijk betekent dit dat zowel de burger als de verschillende actoren binnen het veiligheidsbeleid over kwartaalcijfers beschikken voor de verschillende bestuursniveaus (lokaal, arrondissementeel, provinciaal, gewestelijk en federaal). Daarnaast blijft strategische langetermijn-analyse mogelijk omdat verschillende jaren in ogenschouw worden genomen. De politie kan voor het opstellen en evalueren van haar operationele werking steunen op eigen maandelijkse barometers en rechtstreekse bevestigingen van gegevensbanken.

Het basisgegeven van de geregistreerde criminaliteitsstatistieken is het aanvankelijke proces-verbaal dat door de politiediensten van de geïntegreerde politie, gestructureerd op twee niveaus, werd opgesteld, ongeacht of het gaat om een voltooid misdrijf of een poging.

Bij de recurrente verspreiding van deze barometer inzake criminaliteit wordt getracht steeds zoveel mogelijk informatie aan te bieden. Concreet betekent dit dat er gegevens ter beschikking worden gesteld inzake:

- De strafrechtelijke inbreuken: de inbreuken op het Strafwetboek (misdaden, wanbedrijven en overtredingen), de inbreuken op de Bijzondere Wetten (bijvoorbeeld de Drugswet van 1921) alsook de overtredingen van de lokale politiereglementen.
- De criminele figuren / fenomenen: feiten die niet als dusdanig in het Strafwetboek zijn opgenomen maar waarmee men in de dagelijkse politiepraktijk regelmatig wordt geconfronteerd. Het betreft een combinatie van een misdrijf (bv. diefstal) met onder andere het voorwerp of vervoermiddel waarop dit misdrijf betrekking heeft (bv. autodiefstal), de plaats waarop het misdrijf gepleegd is (bv. woninginbraak) of de manier waarop het misdrijf gepleegd werd (bv. diefstal gewapenderhand). De definitie en afbakening van deze criminele figuren vloeit voort uit de werkzaamheden van de Werkgroep Politiestatistiek (WPS).
- De plaatsbestemming van een feit: de functie die de plaats vervult waar het misdrijf is gepleegd (bv. openbare weg, onderwijsinstelling...).
- De voorwerpen: de zaken die het meest gestolen worden bij verschillende types van diefstal worden weergegeven.
- De vervoermiddelen: de gestolen auto's worden voorgesteld per merk.
- De niet-misdrijven: naast de strafrechtelijke inbreuken worden er in de politieke databanken ook een aantal feiten geregistreerd die op zich niet strafbaar zijn, doch waarvoor toch een proces-verbaal wordt opgemaakt (bv. zelfmoord, familiale moeilijkheden, verloren voorwerpen...).

Aan de hand van dit instrument wordt het mogelijk een vinger aan de pols te houden, nieuwe criminaliteitstendensen sneller te detecteren en dus, indien nodig, een onmiddellijke bijsturing van het veiligheidsbeleid te initiëren.

Hiervoor is een snelle, betrouwbare vrijgave van gevalideerde gegevens van primordiaal belang. Voor de criminaliteitsstatistieken per kwartaal betekent dit concreet dat betrouwbare cijfers in principe beschikbaar zijn tot een periode van een 4-tal maanden voorafgaand aan de datum van afsluiting van de databank. Die bufferperiode wordt gehanteerd omdat een voldoende hoge volledigheid van de databank nodig is om zinvolle analyses te kunnen maken.

Een proces-verbaal dient volgens de richtlijnen namelijk binnen de 3 weken te worden afgewerkt en overgemaakt aan de Algemene Nationale Gegevensbank (ANG). Voor een deel van de processen-verbaal verloopt dit verwerkingsproces echter met vertraging. Op jaarbasis komt de volledigheid van de cijfers niet in het gedrang omdat bij de afsluiting voor de opmaak van de jaarlijkse Politie Criminaliteits Statistieken (PCS) hiermee rekening wordt gehouden zodat de betrouwbaarheid van de cijfers globaal genomen verzekerd is. Daardoor kunnen de PCS over het verloop van de jaren een betrouwbaar beeld geven over de tendensen in de vastgestelde criminaliteit.

De huidige versie van de kwartaal PCS bevat gegevens tot en met het eerste semester van 2012 (datum van afsluiting van de gegevensbank is 16/11/2012). De gegevens voor de jaren 2001 tot en met 2004 worden niet langer gepubliceerd maar blijven wel opvraagbaar bij de dienst Beleidsgegevens.

Op basis van een driemaandelijke extractie¹ uit de ISLP-servers van de 195 politiezones die vergeleken wordt met de algemene nationale gegevensbank (ANG) kan grosso modo ingeschat worden welk % van processen-verbaal zich nog niet in de ANG bevindt, aangezien de voeding van de ANG vanuit de politiezones niet overal met dezelfde snelheid gebeurt. Dit kan een negatief effect hebben op de volledigheid van de criminaliteitsstatistieken en de tendensen in deze cijfers kunnen dus nog veranderen. Dit is namelijk de eerste contextualisering van de cijfers die dient te gebeuren.

Tabel: Verdeling van de 195 politiezones (registrerend korps) naar de mate van volledigheid van hun voeding naar de ANG, dit wat betreft de aanvankelijke gerechtelijke PV's (niet verkeer) opgesteld in ISLP gedurende het tweede trimester van 2012		
% aanvankelijke gerechtelijke PV's nog niet in ANG	# PZ	naam PZ
0,00%	9	
0,01% tot 3,00%	138	
3,01% tot 5,00%	31	
5,01% tot 10,00%	14	Zone des Arches; Police des Hauts-Pays; Zone de Sylle et Dendre; Samsom; Police Houille-Semois; ZP La Louvière; Brussel-West; PZ Lier; Schaarbeek St. Joost Evere; ZP Namur; Zone Stavelot-Malmedy; Ardennes
vanaf 10,01%	3	PZ Sint-Pieters-Leeuw; Police Locale de Liège; Zone Mons-Quevy
Totaal # PZ	195	
Bron: Stuurbord ANG (extractie ISLP) de dato 21 oktober 2012		

¹ De meest recente dateert van 21 oktober 2012, wat dus enkele weken eerder is dan de datum van afsluiting van de databank voor de opmaak van de PCS-statistieken. Het is dus goed mogelijk dat in dat interval van een drietal weken het percentage ontbrekende PV's nog gedaald is.

2. AANDACHTSPUNTEN BIJ HET LEZEN EN INTERPRETEREN

Bij het lezen en interpreteren van deze rapporten is het belangrijk dat volgende aandachtspunten in acht worden genomen.

- In een eerste grafiek wordt het totaal aantal gepleegde feiten weergegeven en dit over alle misdrijfcategorieën heen. Op zich zegt dit cijfer niet zoveel gezien het gaat om een combinatie van zeer ernstige feiten (bv. moord) en eerder lichtere inbreuken (bv. openbare dronkenschap). Het is dus interessanter om elk specifiek misdrijf apart te bekijken.
- Wanneer een overzicht wordt gegeven per maand, dan dienen de meest recente maanden met de nodige omzichtigheid te worden bekeken gezien nog niet alle feiten geregistreerd zijn in de ANG.
- Feiten die niet gekend zijn bij de politie (dark number) worden per definitie niet meegeteld. Hiervoor geeft de Veiligheidsmonitor een mooie indicatie.
- Bij de interpretatie van een daling moet enig voorbehoud gemaakt worden omdat door aanvulling met nog niet geregistreerde feiten deze daling kan ombuigen tot een status-quo of zelfs een stijging.
- Technische verbeteringen kunnen aanleiding geven tot lichte schommelingen tussen twee verschillende afsluitingen die worden uitgevoerd.
- Proactieve versus reactieve misdrijven:
 - Voor bepaalde misdrijfcategorieën (*vb. drugsinbreuken, illegale vreemdelingen, schijnhuwelijken, illegale wapendracht, financiële en economische misdrijven*) is de registratie sterk afhankelijk van de inspanningen die door de politiediensten worden geleverd. Men noemt dit **proactieve** misdrijven ("haalcriminaliteit"): hoe meer men er naar zoekt (acties), hoe meer feiten men vindt. Hoe meer drugscontroles er bijvoorbeeld gebeuren, hoe meer mensen men zal betrappen met drugs op zak en dus hoe meer PV's er (ambtshalve) zullen opgesteld worden. Een stijging in de geregistreerde cijfers voor dergelijke misdrijven wil dus niet noodzakelijkerwijze zeggen dat er ook in de realiteit een stijging is. Evoluties zijn eerder een indicator voor politieactiviteit.
 - Andere misdrijfcategorieën (*vb. inbraken, diefstal gewapenderhand, geweld tegen personen, Beschadigingen*) zijn veel minder gevoelig voor de politieactiviteit. Dit zijn de **reactieve** misdrijven. Er wordt een PV opgesteld door de verbalisant omdat men geïnformeerd is door het slachtoffer (klacht) of door derden (aangifte). Evoluties zijn eerder een reflectie van het werkelijk voorkomen van een fenomeen MAAR kunnen ook bepaald worden door bv een wijziging in de aangiftebereidheid van de bevolking. Een middel om dit dark number in te schatten is de Veiligheidsmonitor.

3. GEOGRAFISCHE VERGELIJKINGEN

Geregeld verschijnen in de media “hitparades” waarin gemeenten met elkaar vergeleken worden op vlak van geregistreerde criminaliteit. Men wil immers graag een antwoord krijgen op de vraag “Waar situeert zich de meeste criminaliteit?”. Gemeenten uit dezelfde regio of gemeenten verspreid over het ganse land, maar die zogezegd “vergelijkbaar” zijn omwille van hun stedelijk karakter worden dan met elkaar vergeleken qua geregistreerde criminaliteit. Men doet dit meestal door middel van het berekenen van een criminaliteitsgraad, met andere woorden men deelt het aantal geregistreerde feiten door het aantal inwoners. Soms gebeurt dit voor het geheel van de geregistreerde criminaliteit (wat al helemaal niet aan te raden is, omdat op dergelijke wijze elk misdrijf, ongeacht de ernst (vb. een moord versus een fietsdiefstal), evenveel “gewicht” krijgt in de berekening), soms voor bepaalde misdrijftypes.

De criminaliteitscijfers van gemeenten vergelijken enkel op basis van het afwegen ten opzichte van het bevolkingsaantal volstaat **niet** om op een verantwoorde manier een vergelijking te maken tussen gemeenten.

Gemeenten verschillen onderling ook sterk op andere gebieden die een invloed kunnen hebben op de criminaliteit, dan enkel qua bevolkingsaantal. Zo zijn bijvoorbeeld de steden aantrekkingspolen voor werk, handel, onderwijs, toerisme,... Het aantal personen aanwezig op hun grondgebied is dagelijks veel hoger dan het aantal officieel ingeschreven inwoners. Al deze personen kunnen vanzelfsprekend ook slachtoffer worden van misdrijven en de dagelijkse toestroom van personen creëert op zijn beurt een aantrekkingskracht voor crimineel gedrag. Ook de kustgemeenten situeren zich in een gelijkaardige positie en kennen op sommige tijdstippen een grote tijdelijke bevolking. Andere voorbeelden zijn studentensteden, toeristische trekpleisters, shoppingcentra buiten de stadskernen,... Men moet steeds in het achterhoofd houden dat voor een gemeente waar een sterk verschil kan bestaan tussen de officiële bevolking en de aanwezige dagelijkse bevolking de criminaliteitsgraad niet altijd een accuraat beeld geeft en dus ook niet de juiste posities in dergelijke “hitparades” weergeeft.

Wat betreft de onderlinge vergelijking van gemeenten is het daarom aangewezen gebruik te maken van de gemeentetypologie, die alle gemeenten opdeelt in vergelijkbare groepen (bijvoorbeeld zwak uitgeruste kleine stad, grote stad, sterk morfologisch verstedelijkte gemeente) qua morfologie, uitrustingsniveau,... Vergelijkingen binnen één vergelijkbare groep geven dan een realistischer beeld. Deze gemeentetypologie is momenteel evenwel in herziening, aangezien de laatste versie zich baseerde op gegevens van 1991 en de accuraatheid ervan afgenomen is. Bovendien blijft ook binnen een zelfde type van gemeenten vergelijkingen maken moeilijk, specifiek voor wat de vergelijking tussen de 5 grote steden betreft (Antwerpen, Gent, Brussel-stad, Charleroi en Luik). Daar komen de gemeentegrenzen niet steeds overeen met de werkelijke “stadsgrenzen” (het aaneengesloten stedelijk weefsel). Het administratieve geheel kan kleiner zijn dan wat de stad in werkelijkheid is, omgekeerd kunnen de gemeentegrenzen ook ruimer zijn dan de “stadsgrenzen”. Op die manier kunnen criminaliteitsgraden enkel op basis van het aantal inwoners misleidend zijn omdat de noemer (= het bevolkingsaantal) soms te groot is en soms te klein is

Als men al wil werken met een criminaliteitsgraad is het zeker niet aangewezen dit te doen op het geheel van de geregistreerde criminaliteit, dit omdat er een grote inhoudelijke variëteit bestaat aan misdrijven (een fietsdiefstal is geen moord). Bovendien komen sommige misdrijftypes heel vaak voor en andere veel minder. Niet alle misdrijftypes lenen zich tot het opstellen van een graad. Men dient een onderscheid te maken tussen "haalcriminaliteit" en "brengcriminaliteit". De laatste groep wordt geregistreerd op basis van aangifte van het slachtoffer (b.v. woninginbraak) waarbij de aangiftebereidheid eerder afhankelijk is van het soort delict dan van de ruimtelijke omgeving. Voor de "haalcriminaliteit" (b.v. drugsdelicten) kan en zal het aantal registraties sterk variëren naargelang de politieactiviteit in een bepaald criminaliteitsdomein. Als er geen of weinig politieactiviteit is in dat bepaalde domein, wordt dit soort van criminaliteit weinig of niet gedetecteerd, omgekeerd kan een goed gesitueerde politieactie wel een aanzienlijke detectie weergeven. Belangrijk is dat die politieactiviteit mee bepaald wordt door prioriteitsstellingen in het veiligheidsbeleid die geografisch kunnen verschillen.

Een graad hoeft zich ten slotte ook niet altijd te baseren op het aantal inwoners. De bijgevoegde rapporten geven enkele alternatieven. Voor autodiefstal en diefstal uit voertuig kan men de relatie leggen met het aantal ingeschreven voertuigen, voor woninginbraak met het aantal woongelegenheden en voor intrafamiliaal geweld met het aantal huishoudens. Een opmerking dient gemaakt te worden betreffende de ingeschreven voertuigen, meer bepaald betreffende de leasingwagens: deze worden toegewezen aan de gemeente waar de maatschappelijke zetel van de leasingmaatschappij gelegen is en niet aan de gemeente waar de gebruiker ervan woont, wat bijgevolg een onderschatting van de graad kan veroorzaken in die gemeenten waar leasingmaatschappijen gevestigd zijn.

Definities en bronnen van de gebruikte contextvariabelen:

- Voertuig (bron: FOD Mobiliteit): Het voertuigenpark geeft een overzicht van alle in België ingeschreven gemotoriseerde voertuigen op datum van 1 augustus. Deze inschrijving vermeldt in het geval van een natuurlijke persoon het adres van de hoofdverblijfplaats en in het geval van een rechtspersoon (bijvoorbeeld bedrijfswagens) het adres van de maatschappelijke zetel.
- Woongelegenheden (bron: FOD Financiën): Gebouw of gedeelte van een gebouw bestemd om bewoond te worden door een gezin of als dusdanig gebruikt, om het even of het gezin bestaat uit een persoon die alleen leeft of uit meerdere personen en waar de verschillende gezinsactiviteiten (wonen, slapen, eetmaal bereiden, enz....) kunnen worden uitgeoefend. Zijn geen woongelegenheden in die zin: de kamers in gebouwen met collectieve woongelegenheden zoals in kloosters, klinieken, hospitalen, weeshuizen, bejaardentehuizen,....
- Huishoudens (bron: FOD Economie): Het huishouden bestaat uit een persoon die gewoonlijk alleen leeft, ofwel uit twee of meer personen, al dan niet met elkaar verwant, die gewoonlijk in dezelfde woning wonen en er samenleven. De statistiek van de huishoudens is afgeleid uit het bestand van de bevolking volgens het Rijksregister.

4. OPVALLENDE TENDENSEN OVER DE VERSCHILLENDE JAREN (1ste semester)

Noot: Alle vergelijkingen hebben uitsluitend betrekking op het 1ste semester. Hierbij dient steeds voor ogen gehouden te worden dat de feiten die gepleegd werden tijdens het 1ste semester van 2012 minder tijd gehad hebben om geregistreerd te worden in de Algemene Nationale Gegevensbank (ANG) dan de feiten die gepleegd werden tijdens het 1ste semester van 2011 en a fortiori 2008 wanneer we een periode van 5 jaar overzien. Of anders gezegd: het is goed mogelijk dat een momenteel vastgestelde daling van het aantal geregistreerde feiten voor het 1ste semester van 2012 ten opzichte van het 1ste semester van 2011 of 2008 uiteindelijk nog kan resulteren in een status quo of zelfs een lichte stijging.

1. Het **totale geregistreerde criminaliteitscijfer** betreffende de misdrijven² die in België werden gepleegd tijdens het 1ste semester van 2012 (498.946 feiten) ligt **5,5% lager** dan dat voor het 1ste semester van 2011 (527.750 feiten) en vertoont een status-quo met dat voor het 1ste semester van 2008 (500.158 feiten). Na een absoluut hoogtepunt tijdens het 1ste semester van 2011 noteren we op dit ogenblik dus een daling met bijna 29.000 feiten. Zoals reeds eerder aangehaald zegt dit cijfer op zich echter niet zoveel gezien het gaat om heel verscheiden inbreuken die daarenboven sterk in ernst variëren. Ook is men bij de vaststelling en registratie steeds beperkt door de beschikbare politiecapaciteit en is het natuurlijk geen streefdoel op zich om zoveel mogelijk processen-verbaal te produceren. Interessanter is het om naar een aantal individuele misdrijfcategorieën te gaan kijken.

2. **Diefstal en afpersing** vormt, met een aandeel van meer 44% tijdens het 1ste semester van 2012, de grootste groep binnen de totale geregistreerde criminaliteit. Het aantal feiten dienaangaande vertoont een lichte daling (-1,7%) ten aanzien van dezelfde periode in 2011, ten aanzien van 2008 noteren we een stijging met 3,6%. Naargelang de deelfenomenen zijn er echter een aantal uiteenlopende tendensen aan te wijzen.

Woninginbraak is als prioritair criminaliteitsfenomeen opgenomen in het Nationaal Veiligheidsplan 2012-2015 (NVP) en kent zowel ten aanzien van het eerste semester van 2008 (+31,8%) als dat van 2011 (+10,8%) telkens een behoorlijke stijging. Ten aanzien van het tweede semester van 2011 wordt momenteel een daling van iets meer dan 1% opgetekend. Per 10.000 woongelegenheden werden er tijdens het eerste semester van 2012 bijna 76 woninginbraken geregistreerd, tijdens het eerste semester van 2011 bedroeg dit cijfers nog maar 68,5.

De federale politie reikte voor deze hoge inbraakcijfers reeds 3 mogelijke verklaringen aan: ten eerste de internationalisering van de criminaliteit waardoor er in België heel wat rondtrekkende dievenbendes, vooral uit Oost-Europa, actief zijn. Een tweede element wordt gevormd door het toenemende belang van de economische crisis en een derde verklaring is gelegen in de sterke aantrekkingskracht die de prijs van het goud van juwelen momenteel op dieven uitoefent. Ten aanzien van het eerste semester van 2011 noteren we de grootste stijgingen in de gerechtelijke arrondissementen Nijvel en Verviers, met telkens meer dan 50%. De arrondissementen Oudenaarde (-17,5%) en Dendermonde (-17,3%) laten de grootste dalingen optekenen.

In vergelijking met de woninginbraken vertoont het aantal **inbraken in bedrijven of handelszaken** een omgekeerde tendens. Hier manifesteert zich zowel ten aanzien van het eerste semester van 2008 (-3,7%) als het eerste semester van 2011 (-1,2%) een dalende evolutie maar is er een stijging (+7,2%) waarneembaar ten aanzien van het tweede semester van 2011. Hier zijn de grootste stijgingen te noteren in de gerechtelijke arrondissementen Hasselt (+47,1%) en Marche-en-Famenne (+27,4%). De arrondissementen Ieper (-32,2%) en Aarlen (-29%) laten daarentegen de grootste dalingen optekenen.

² De overtredingen op de lokale politiereglementen worden hierbij niet in rekening genomen.

De **inbraken in openbare of overheidsinstellingen** volgen de trend die we waarnemen bij de inbraken in bedrijven hoewel meer uitgesproken. Zowel ten aanzien van het eerste semester van 2008 (-18,6%) als het eerste semester van 2011 (-8,7%) werd een daling gerealiseerd, in vergelijking met het tweede semester van 2011 noteren we een stijging van bijna 10%.

Wat de inbraken betreft stellen we tenslotte vast dat er tijdens het eerste semester van 2012 in België 119 **ramkraken** werden geregistreerd. Doorheen de tijd betekent dit een stijging met 29,3% ten aanzien van het eerste semester van 2008 (92 feiten) en een stijging met 20,2% ten opzichte van het eerste semester van 2011 (99 feiten).

Voor een ander prioritair veiligheidsfenomeen uit het NVP 2012-2015 – **diefstal gewapenderhand** – werden er 2.612 feiten geregistreerd tijdens het eerste semester van 2012. Hiermee wordt zowel ten aanzien van het eerste semester van 2008 (-2,1%) als het eerste semester van 2011 (-10,1%) een daling bewerkstelligd. Bijna 1/3de van alle diefstallen gewapenderhand wordt gepleegd in de vijf grote Belgische steden hoewel er onderling grote verschillen kunnen worden gedetecteerd. In vergelijking met het eerste semester van 2011 noteren we momenteel immers een stijging in Gent (+14,5%) en Antwerpen (+2,1%) terwijl er in Luik (-24,1%), Brussel (-13,7%) en Charleroi (-9,1%) een daling wordt gerealiseerd.

De **diefstallen met geweld zonder wapen** vertonen een tegengestelde evolutie. Hier zijn zowel ten aanzien van het eerste semester van 2008 (+32,1%) en het eerste semester van 2011 (+6,8%) duidelijke stijgingen waarneembaar.

Metaaldiefstal en **werfdiefstal** (waarbij ook vaak metaal gestolen wordt) zijn sterk gebonden fenomenen zoals blijkt uit de criminaliteitscijfers. Voor desbetreffende fenomenen werden tijdens het eerste semester van 2012 respectievelijk 2.564 en 2.471 feiten geregistreerd. Ook de evolutie doorheen de tijd is gelijklopend. Ten aanzien van het eerste semester van 2008 noteren we voor metaaldiefstal en werfdiefstal momenteel een stijging met respectievelijk 26,4% en 13%, ten aanzien van het eerste semester van 2011 werd een daling gerealiseerd met respectievelijk 6,9% en 6,8%. Wanneer de vergelijking wordt gemaakt met het tweede semester van 2011 manifesteert zich echter opnieuw een stijging, respectievelijk met 7,9% en 5,2%.

Tijdens het eerste semester van 2012 werden er meer dan 40.000 diefstal aan of uit een voertuig geregistreerd waarmee een daling van 6,4% werd gerealiseerd ten aanzien van het eerste semester van 2011, ten aanzien van 2008 bedraagt de daling zelfs meer dan 18%.³ Per 10.000 ingeschreven voertuigen werden er tijdens het eerste semester van 2012 bijna 74,5 diefstallen uit een voertuig geregistreerd, tijdens het eerste semester van 2011 bedroeg dit cijfers nog 79,6.

Ten aanzien van het eerste semester van 2011 noteren we momenteel de grootste stijgingen in de gerechtelijke arrondissementen Verviers (+31,6%) en Charleroi (+25,9%). De arrondissementen Brugge (-31%) en Aarlen (-26,2%) laten dienaangaande de grootste dalingen optekenen.

Sacjacking vormt een meer specifieke vorm van **diefstal uit of aan voertuig**. Hierbij wordt een handtas of een ander voorwerp uit de auto gestolen terwijl de bestuurder of passagier nog in dat voertuig zit. De evolutie die zich hier openbaart vertoont een sterke gelijkenis met de evolutie die zich aftekent inzake diefstal uit of aan een voertuig, hoewel meer uitgesproken. Zo bedraagt de daling ten aanzien van het eerste semester van 2008 bijna 44% terwijl ten aanzien van het eerste semester van 2011 een daling van 10% wordt opgetekend.

³ In 2010 vond er een grootschalige campagne plaats ter preventie van diefstallen uit auto's en sacjackings. Deze campagne werd georganiseerd door de Algemene Directie Veiligheid en Preventie van de Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken (www.besafe.be).

Wat **autodiefstal** betreft manifesteert er zich momenteel een daling, zowel ten aanzien van het eerste semester van 2008 (-28,1%) als ten aanzien van het eerste semester van 2011 (-11,7%). Terwijl er tijdens het eerste semester van 2008 nog 8.196 autodiefstallen werden geregistreerd, bedraagt dit aantal momenteel nog maar 5.897. Per 10.000 auto's die er in België zijn ingeschreven werden er tijdens het eerste semester van 2012 nagenoeg 11 autodiefstallen geregistreerd. Meer dan een kwart van de autodiefstallen wordt gepleegd in de 5 grote steden. Het grote aantal pendelaars en toeristen dat zich doorgaans in deze steden bevindt, biedt hier een mogelijke verklaring voor.

Ook voor andere vormen van voertuigdiefstal, met name moto-, bromfiets-, en fietsdiefstal, noteren we een daling ten aanzien van beide referentiepunten.

Zakkenrollerij vertoont, met 21.422 registraties tijdens het eerste semester van 2012, een omgekeerde evolutie. Hier wordt zowel ten aanzien van het eerste semester van 2008 (+41%) als ten aanzien van het eerste semester van 2011 (+10,7%) een behoorlijke stijging genoteerd. In elk van de vijf grote Belgische steden, die nagenoeg de helft van het aantal registraties voor hun rekening nemen, is deze evolutie waarneembaar. Ten aanzien van het eerste semester van 2011 laten immers zowel Gent (+27,2%), Brussel (+16,9%), Charleroi (+11,3%), Antwerpen (+4,9%) en Luik (+3,5%) een stijging optekenen. Het gegeven dat deze steden een centrale rol vervullen wat betreft onder meer tewerkstelling, onderwijs en toerisme is daar ongetwijfeld niet vreemd aan.

Niettegenstaande een zeer laag aangiftepercentage⁴ werden er tijdens het eerste semester van 2012 nagenoeg 11.300 **winkeldiefstallen** geregistreerd.⁵ Dit aantal ligt 13,8% hoger dan het cijfer dat tijdens het eerste semester van 2008 werd opgetekend. Ten aanzien van het eerste semester van 2011 manifesteert er zich echter een daling met meer dan 8%, ook ten aanzien van het tweede semester van 2011 noteren we momenteel een daling met bij 2%. In tegenstelling tot zakkenrollerij laten de grote steden, met uitzondering van Gent, hier allemaal een daling noteren.

Wat het aantal **afpersingen** betreft manifesteert er zich tijdens het eerste semester van 2012 een spectaculaire stijging, zowel ten aanzien van het eerste semester van 2008 (+133,2%) als ten aanzien van het eerste semester van 2011 (+84,7%). Deze sterke stijging is te wijten aan twee relatief nieuwe werkwijzen van criminelen.

Eenzijds onderscheiden we de 'Microsoft scam' waarbij criminelen zich uitgeven als medewerkers van Microsoft en mensen op hun thuisnummer bellen met de mededeling dat hun computer geïnfecteerd is. Het slachtoffer wordt vervolgens naar een website geleid waar hij/zij software moet installeren die de 'medewerker' van Microsoft de mogelijkheid geeft de PC over te nemen en het onbestaande probleem op te lossen. Voor deze diensten wordt dan geld gevraagd.

Anderzijds wordt ons land momenteel overspoeld door een golf van 'ransomware'. Ransomware is een kwaadaardige software (malware) die de computer van het slachtoffer blokkeert, zogezegd uit naam van de Federal Computer Crime Unit (FCCU), eCops, SABAM... Op de computer van het slachtoffer verschijnt een scherm waarop het slachtoffer wordt gevraagd een betaling uit te voeren om de computer te deblokken.

Ook de sterke stijgingen die we momenteel vaststellen met betrekking tot informaticasabotage en hacking⁶, oplichting en nepagenten kunnen tot deze modus operandi terugged worden.

4 Het aangiftepercentage van winkeldiefstal wordt geschat rond 15% (Bron: Nationaal Politieel Veiligheidsbeeld 2011)

5 De VZW Veiligheid en Preventie, in 1980 opgericht onder impuls van de Koninklijk Belgisch Comité voor de Distributie, voorziet ook in een autonome registratie van winkeldiefstal.

6 Informaticacriminaliteit wordt als een prioritair criminaliteitsfenomeen beschouwd binnen het Nationaal Veiligheidsplan 2012-2015.

3. De rubriek '**Beschadiging van eigendom**' vertegenwoordigt meer dan 11% van de totale geregistreerde criminaliteit en vertoont over het geheel van de beschouwde periode (2008-2012) een daling met 13,4%. Ook ten aanzien van het eerste semester van 2011 noteren we momenteel een aanzienlijke daling (-14%).⁷

Een specifiek deelfenomeen binnen deze optiek zijn de **beschadigingen van auto's**. Tijdens het eerste semester van 2011 werden er 29.075 feiten geregistreerd inzake beschadiging van auto's, tijdens het eerste semester van 2012 bedroeg die nog maar 24.810 registraties, een daling met bijna 15%. Deze daling voltrekt zich in alle gerechtelijke arrondissementen. De kleinste daling manifesteert zich in arrondissement Tongeren (-1,5%), de grootste in arrondissement Aarlen (-57,7%).

4. Het aantal geregistreerde **misdriven tegen de lichamelijke integriteit** vertoont een dalende evolutie, zowel ten aanzien van het eerste semester van 2008 (-6,1%) als ten aanzien van het eerste semester van 2011 (-9,7%).

De **opzettelijke slagen en verwondingen** vormen met een aandeel van meer dan 8% de grootste groep binnen deze rubriek en vertonen een gelijklopende evolutie.

Tijdens het eerste semester van 2012 werden er in totaal 525 feiten geregistreerd inzake **moord en doodslag**. Hiermee wordt een daling van iets meer dan 1% gerealiseerd ten opzichte van dezelfde periode in 2011. Ten aanzien van het eerste semester van 2008, toen er dienaangaande 473 feiten werden geregistreerd, noteren we momenteel een stijging van 11%. Deze cijfers dienen evenwel gerelativeerd te worden gezien het in meer dan 80% van de gevallen een poging betrof. Tijdens het eerste semester van 2012 werden er in totaal 99 voltooide feiten opgetekend inzake moord en doodslag.

Aanrandingen van de eerbaarheid en verkrachtingen vormen de grootste inbreukgroepen binnen de rubriek **Zedenmisdriven** en vertonen, ten aanzien van het eerste semester van 2011, aanzienlijke dalingen van 17% (aanranding van de eerbaarheid) en 16,1% (verkrachting).

5. Het aantal geregistreerde feiten inzake **drugs** kent zowel ten aanzien van het eerste semester van 2008 (-20,7%) als ten aanzien van het eerste semester van 2011 (-12,8%) een behoorlijke daling. Drugsinbreuken zijn een typische vorm van 'haalcriminaliteit' waarbij de rechercheurs zelf actief op zoek moeten gaan naar de feiten, dit bijvoorbeeld in tegenstelling tot een woninginbraak die door het slachtoffer zelf ter kennis van de politie wordt gebracht. De vastgestelde evoluties betreffende deze proactieve fenomenen zijn dan ook eerder een reflectie van de opsporingsinspanningen van de politiediensten.

Binnen de deelfenomenen aangaande drugs zien we echter een aantal contrasterende elementen. Niettegenstaande een daling ten aanzien van het eerste semester van 2011 noteren we voor het **bezit** en de **fabricatie van drugs** een stijging over het geheel van de beschouwde periode (2008-2012). Voor de handel en de **in- en uitvoer van drugs**⁸, alsook het **druggebruik**, stellen we over beide referentieperioden steeds een daling vast.

De sterke daling van het aantal feiten aangaande **druggebruik** kent echter een technische oorzaak. Door het afschaffen van de feitcode voor individueel gebruik worden deze feiten nu immers enkel nog geregistreerd als **drugsbezit**, in het verleden werden dergelijke feiten vaak gevat als zowel drugsbezit als drugsgebruik gezien het gebruik impliceert dat men de drugs ook bezit.

⁷ Beschadiging van eigendom is een gemengde inbreuk. Dit is een inbreuk (overtreding en wanbedrijf) die aanwezig is in het Strafwetboek en dus in principe voor de rechtbank moet komen (na vervolging door parket), net zoals alle andere misdrijven uit het SWB. Gemeenten kunnen echter sinds 2005 deze zogenaamde "gemengde inbreuken" ook opnemen in hun LPR en ervoor een administratieve geldboete (GAS) voorzien, maar enkel politie-ambtenaren mogen hiervoor PV opstellen. Er blijkt echter dat sommige politiezones de GAS-inbreuken op dergelijke wijze registreren dat deze niet beschikbaar zijn voor statistische exploitatie door onze dienst. Mogelijk is de vastgestelde daling hier ten dele aan toe te schrijven.

⁸ Om zo nauwkeurig mogelijke cijfers te bekomen wordt er tijdens het opmaken van de statistieken op dubbels gecontroleerd. Deze controle kan echter voor bepaalde inbreuken wegens samenloop van feiten (zelfde tijdstip en zelfde plaats) mogelijk aansleiding geven tot een onderschatting. Na controle blijkt evenwel dat de tendensen ongewijzigd blijven.

6. De invloed van de nieuwe wapenwet is goed zichtbaar in de geregistreerde inbreuken. De wapenwet van 2006 is strenger dan zijn voorganger uit 1933, onder meer op het vlak van het verkrijgen van vergunningen. Hoe strenger een wet, hoe meer inbreuken er kunnen op zijn.

Sinds de invoering van de nieuwe wapenwet in 2006 kende het aantal geregistreerde feiten inzake het **illegaal bezit van wapens** (dit betreft naast vuurwapens ook blanke wapens zoals messen) dan ook een behoorlijke stijging. Een mogelijke verklaring voor de sterke toenames in 2009 en 2010 is gelegen in het einde van de regularisatieperiode op 31 oktober 2008. Tot die datum kon iedereen zich in regel stellen met de nieuwe wetgeving, nadien maakt men zich schuldig aan het illegaal bezit van wapens. Wanneer we de cijfers voor het eerste semester van 2011 en 2012 vergelijken, stellen we momenteel echter een daling vast van meer dan 9%. Dit kan voor een deel verklaard worden doordat verscheidene dossiers van illegaal wapenbezit afgesloten werden sinds 2010. Aangezien er in de loop van 2013 weer provinciale acties gepland zijn betreffende dit thema, kan me zich volgend jaar weer verwachten aan een stijging van de cijfers.

Ook de **illegale dracht/vervoer van wapens** kende aanzienlijke daling (-15,2%) ten aanzien van het eerste semester van 2011.

Ook wat betreft de **illegale wapenhandel**, dat als prioriteit is opgenomen in het NVP, manifesteert zich een daling (-27,7%) bij de vergelijking met het eerste semester van 2011. Bij de vergelijking met het eerste semester van 2008 stellen we daarentegen een stijging van bijna 16% vast.

7. Het **tanken zonder betalen** (flessentrekkerij van brandstof), kent zowel over het geheel van de beschouwde periode als ten aanzien van het eerste semester van 2011 een daling, respectievelijk met 56,7% en 28,4%. Een andere vaak voorkomende vorm van **bedrog**, zijnde het **misbruik van vertrouwen**, kent ten opzichte van beide referentiepunten eveneens een aanzienlijke daling. Het aantal registraties inzake **oplichting** daarentegen, vertoont tijdens het eerste semester van 2012 een sterke toename ten aanzien van beide referentiepunten. Zoals reeds in het kader van afpersing werd aangehaald, kunnen met name de 'Microsoft scam' en de zogenaamde 'ransomware' als verklarende elementen worden aangehaald. Tijdens het eerste semester van 2011 werden er 1.940 feiten geregistreerd van internetfraude (= deelfenomeen van oplichting), tijdens het eerste semester van 2012 bedroeg dit reeds 5.005 feiten, een stijging met 158%.

8. Het aantal geregistreerde feiten inzake **schijnhuwelijken** (in 2006 toegevoegd aan de **vreemdelingenwet**) kent, na een sterke toename aan het einde van het vorige decennium, opnieuw een behoorlijke daling (-15,8%). Tijdens het eerste semester van 2012 werden dienaangaande 919 feiten geregistreerd, tijdens het eerste semester van 2011 bedroeg dit cijfer nog 1.092.

De registraties inzake schijnhuwelijken omvatten 3 inbreuken: het sluiten van een schijnhuwelijk (dit beslaat het overgrote deel van de inbreuken), zich laten belonen (geld ontvangen) voor het sluiten van een schijnhuwelijk en tenslotte het gebruik van dwang voor het sluiten van een schijnhuwelijk.

Onderzoeken betreffende schijnhuwelijken belanden bij de politie (na een doorverwijzing van de ambtenaren van burgerlijke stand) via de magistraten die de politie met een onderzoek naar het schijnhuwelijk belasten. Ook ambassades en consulaten in het buitenland spelen een sleutelrol bij de detectie van schijnhuwelijken. De momentele daling die hierboven wordt gepresenteerd wijst vooral op een kleiner aantal onderzoeken dat bij politie belandt. De overweging van de magistraten dat veroordelingen niet automatisch leiden tot een verlies van het verblijfsvoordeel, is allicht de belangrijkste reden voor het dalende aantal "vaststellingen".

9. **Betaalkaartfraude**, dat wordt gedefinieerd als een vermogensdelict waarbij reëel of virtueel gebruik gemaakt wordt van de gegevens van een ontvreemde of gekopieerde betaalkaart (bankkaart, kredietkaart, tankkaart...), kende sinds het begin van de registraties een continue en explosieve groei. Zo bedraagt de stijging tussen het eerste semester van 2008 en 2012 maar liefst 107,5%. Wanneer we dit vertalen naar absolute aantallen zien we dat er dienaangaande 2.317 feiten werden geregistreerd tijdens het eerste semester van 2008 en maar liefst 4.808 feiten tijdens hetzelfde semester in 2012. Ook ten aanzien van 2011 stellen we momenteel nog steeds een stijging van bijna 6% vast. Ten aanzien van het tweede semester van 2011 manifesteert zich momenteel een daling van 4%

Deze sterke stijging is in hoofdzaak toe te schrijven aan de sterke toename van het aantal feiten inzake **shouldersurfing**. Bij deze techniek kijkt de dader mee over de schouder van het slachtoffer terwijl deze de pincode ingeeft, waarna hij middels een afleidingsmanoeuvre de bankkaart steelt om er nadien geld mee af te halen.

Tenslotte dient in dit kader te worden opgemerkt dat de hierboven gepresenteerde gegevens inzake betaalkaartfraude met grote waarschijnlijkheid nog steeds een onderschatting zijn van de werkelijke omvang van het fenomeen. Uit een inhoudelijke steekproef van PV's door de Federal Computer Crime Unit (FCCU) van de federale politie is immers gebleken dat een aantal feiten van betaalkaartfraude wordt geregistreerd als informaticacriminaliteit maar dat er hierbij onvoldoende randentiteiten worden ingevuld om in de criminaliteitsstatistieken naar boven te komen als zijnde een feit van betaalkaartfraude.

10. Een actueel thema is het **geweld tegen beroepen van algemeen belang** (politieagenten, personeel op het openbaar vervoer, postbodes, dokters, leerkrachten...). Niettegenstaande een kleine stijging (+0,8%) over het geheel van de referentieperiode (2008-2012), stellen we bij de vergelijking met het eerste semester van 2011 momenteel een daling vast van meer dan 11%.

11. **Intrafamiliaal geweld** is als prioritair criminaliteitsfenomeen opgenomen in het NVP 2012-2015 en vertoont in zijn totaliteit, evenals voor alle deelfenomenen waarover er in de PCS wordt gerapporteerd een dalende tendens ten aanzien van het eerste semester van 2011. Deze dalingen variëren van 4,5% (fysiek intrafamiliaal geweld tegen andere leden) tot 26,2% (seksueel intrafamiliaal geweld tegen andere leden). Voor laatstgenoemde vorm van intrafamiliaal geweld werden tijdens het eerste semester van 2012 echter maar een 30-tal feiten geregistreerd. Ook ten aanzien van het eerste semester van 2008 manifesteert zich, voor het merendeel van de verschijningsvormen van intrafamiliaal geweld, een daling. De sterke stijging van fysiek intrafamiliaal geweld tegen afstammelingen is echter een verontrustende evolutie.

12. Een ander markant gegeven in de huidige criminaliteitsstatistieken is de plotse toename van het aantal registraties inzake **nepagenten**. Het betreft elk misdrijf waarbij de dader zich valselijk voordoeft als zijnde politieagent om alzo zijn slag te slaan.

Hoewel we in het kader van de nepagenten over relatief kleine aantallen spreken, met name 802 registraties tijdens het eerste semester van 2012, is de stijging met meer dan 177% ten opzichte van het eerste semester van 2011, toch onrustwekkend. Deze stijging is in grote mate te wijten de golf van 'ransomware' die ons land overspoelt en waarbij, zogezegd uit naam van de Federal Computer Crime Unit (FCCU), eCops,... aan het slachtoffer wordt gevraagd een betaling uit te voeren om zijn/haar computer te deblokken.

13. Binnen de rubriek '**Milieu**' stellen we vast dat de inbreuken aangaande '**sluikstorten**' en het '**verbranding van afvalstoffen**' over het geheel van de beschouwde periode een sterke daling laten optekenen, respectievelijk met 29,9% en 42%. Ook bij de vergelijking met het eerste

semester van 2011 stellen we momenteel voor beide inbreuken nog steeds een afname vast, respectievelijk met 21% en 34,9%. Een mogelijke verklaring voor deze daling is dat desbetreffende inbreuken in toenemende mate via Gemeentelijke Administratieve Sancties worden beboet waardoor deze niet meer automatisch in de criminaliteitsstatistieken terecht komen.

Ook voor de sterke daling van de inbreuken inzake nachtlawaai kan het voorgaande een mogelijke verklaring bieden. In vergelijking met het eerste semester van 2011 werden er momenteel immers 34,4% minder feiten geregistreerd.

Algemene opmerkingen

- De cijfers inzake '**Terrorisme**' omvatten ook "Kaping van een vervoermiddel" en "Massavernietigingswapens". De dienst Terrorisme van de federale politie heeft echter vastgesteld dat deze kwalificaties zeer vaak verkeerdelijk gebruikt worden door de verbalisanten en helemaal niet slaan op terrorisme. Een deel van de verkeerde registratie betreffende 'Kaping' is daarenboven te wijten aan een foutieve vertaling.
- In de PCS zijn tevens de inbreuken op de Lokale PolitieReglementen (LPR) opgenomen. Inbreuken op lokale politiereglementen worden ofwel bestraft met politiestraffen, ofwel met een Gemeentelijke Administratieve Sanctie (GAS), naargelang de keuze gemaakt door de gemeenteraad. Er blijkt dat sommige politiezones de GAS-inbreuken op dergelijke wijze registreren dat deze niet beschikbaar zijn voor statistische exploitatie door onze dienst. De cijfers betreffende de hoofdcategorie "Overtreding lokaal politiereglement" zijn dus voor de betrokken zones onvolledig. Daarenboven betreft deze hoofdcategorie sowieso enkel inbreuken geregistreerd door politieambtenaren (dus niet door stadswachten of ander gemeentelijk personeel).